

20.10.2014

JYYn kommentit UNIFI:n päihdeohjelmaan

Yleistä

- JY:ssä ei ole olemassa tiedekuntatasoisia päihdeohjelmia, joten ohjelman on perusteltua olla **yliopistotasoinen**. Kuitenkin on varmistuttava siitä, että ohjelma jalkautuu hyvin myös tiedekuntiin ja tästä syystä päihdeyhdyshenkilöt on oltava jokaisessa tiedekunnassa.
- Puheksioton ja asioiden käsittelyyn on tarjottava tukea, ei pelkästään yliopiston henkilöstölle vaan **myös ainejärjestöille** ja vastaaville. Ainejärjestöillä on suuri rooli siinä millaiseksi päihdekulttuuri yliopistoyhteisössä muokkaantuu.
- Ohjelmassa ei juuri tuoda esiin opiskelijoiden **jälkihoitoa**. Jos esim. peruutettu opiskeluoikeus palautetaan, tulisi olla selkeää millaisia tukitoimia opiskelija saa opintojen jatkumiseen.
- Tiedekunnissa oltava **omat päihdeyhdyshenkilöt**, joille taataan koulutusta puheeksiottoon ja asioiden käsittelyyn. Yhdyshenkilö voi olla joko opintoasiainpäällikkö tai joku muu henkilö. Päihdeyhdyshenkilölle annetaan päihdeohjelmassa paljon tehtäviä ja velvoitteita. Toisaalta luonnoksessa mainitaan, että yhdyshenkilö ”voi” olla olemassa yliopistossa/tiedekunnassa. Ohjelmassa pitäisi velvoittaa yliopistoja siihen, että joku hoitaa päihdeyhdyshenkilölle määrättyjä tehtäviä yliopistoissa.
  - Jyväskylän yliopistossa toimii nk. hyviksiä, eli hyvinvointiohjaajia, jotka saavat koulutusta opiskelijoiden hyvinvointiasioista ja puheksiotosta. Jyväskylän **päihdeyhdyshenkilön tehtäviä voisi hoitaa joku tiedekunnan laitoksen hyviksistä**, sillä heillä on lähtökohtaisesti hyvät valmiudet ko. asioiden käsittelyyn.
- Jyväskylän yliopistossa ei ole tällä hetkellä hyvinvointityöryhmää. Hyvinvointiasioita hoidetaan mm. Student Life -hankkeen sekä YTHS:n terveystyöryhmän puitteissa. Hyvinvointiryhmiä on kuitenkin aiemmin ollut, mutta niiden toiminta laantunut, koska ryhmällä ei ole ollut selkeää tehtävää. Nyt tehtäviä olisi kuitenkin tarjolla.
  - Hyvinvointiryhmän perustaminen olisi perusteltua koska, esim. Student Life -hankkeessa ei ole riittäviä resursseja eikä hankkeen toiminnan ytimessä tarvittavaa opiskelijaedustusta. YTHS:n terveystyöryhmän vahvuus puolestaan on terveyden edistämistyössä, joka on vielä varhaisempi askel kuin varhainen puuttuminen. Tästä syystä päihdeohjelmassa kuvatut toimenpiteet eivät sovellu myöskään terveystyöryhmälle.
  - Hyvinvointityöryhmä voisi kokoontua 2-4 kertaa vuodessa, ja siellä tulisi käsitellä hyvinvointiasioita kokonaisvaltaisemmin. Tällä hetkellä opiskelijoiden hyvinvointiasioita käsitellään pirstaleisesti yliopiston ja yliopistoyhteisön eri toimielimissä ja työryhmissä.
  - Ryhmässä voitaisiin käsitellä päihdeohjelmassa mainittujen tehtävien lisäksi esim. seuraavia asioita

- Hyvistöiminnan tilannekatsaus, ja muut Student Life hankkeen asiat ja toimenpiteet
- YTHS:n tilannekatsaus
- YTHS:n opiskeluturvallisuuden ja terveellisuuden kartoitukset. Kartoitukset ovat YTHS:n vastuulla toteuttaa, mutta kartoitukset on tehtävä yliopistoyhteisön eri osia osallistavasti. Siitä syystä kartoitukset sopisivat mainiosti hyvinvointityöryhmiin.
- Mukana työryhmässä voisi olla mm. Student Life -hankkeen suunnittelija, joku hyviksistä, joku opintoasiainpäälliköistä, opintohallintopäällikkö, opintopalvelujohtaja, ylioppilaskunnan asiantuntija, turvallisuuspäällikkö, YTHS:n edustaja jne.

Ennaltaehkäisevä toiminta

- Onko YTHS:llä tiedekuntavastaavia? Ilmeisesti ei ole ainakaan Jyväskylässä, tai toiminta ei ainakaan näy riittävästi ulospäin.
- Luvussa 2.2. mainitaan, että YTHS:n tulee antaa tiedekunnille palautetta opiskelijakyselyn tuloksista. Kohtaan voisi lisätä, että ”**tietosuojan ja tutkimusetiikan puitteissa.**” Esim. viimeisimmässä KK-opiskelijoiden terveystutkimuksessa Jyväskylän tulokset muutaman tiedekunnan osalta olivat kovin suppeita, koska vastaajia oli niin vähän. Tästä syystä vastaajat olisivat voineet olla tunnistettavissa tiedekuntatasolla.
- Luvussa 2.3., voisi tuoda esiin mitä tarkoitetaan opiskelijajärjestöillä. Myös ainejärjestöillä ja vastaavilla on suuri rooli päihdeongelmaan opiskelijakulttuurin synnyttämisessä.

Päihdeongelman tunnistaminen

- Puheeksioton koulutusta lisättävä yliopiston henkilöstölle. Usein yliopiston työntekijät kokevat hankalaksi puheeksioton. Erityisen hankalaksi se koetaan tilanteissa, jossa henkilökunta ei tunne opiskelijoita (esim. erillislaitokset tai muut tukipalvelut). Ohjelmiin on kirjattava selkeästi se **mistä ja keneltä koulutusta ja tukea saa.**

Päihdeongelmaan puuttuminen

- Luvussa neljä mainitaan yliopiston oikeudesta velvoittaa opiskelija huumausainetestaukseen. Asia on tuotu esiin tässä yhteydessä oletettavasti siitä syystä, että testaus on yksi keino puuttua. **Ensisijaisesti olisi kuitenkin korostettava puheeksiottoa ja varhaista puuttumista.** Päihdeongelmat ovat arkaluonteisia asioita, ja alkuvaiheessa yksilö ei itse tunnista ongelmaansa, siksi ohjelmasta ei saa tulla sellaista mielikuvaa, että huumausainetestaus olisi ensimmäisiä keinoja puuttua.
- Luvussa 4.1.4. mainitaan, että opiskelijajärjestö voi antaa varoituksen tai porttikiellon osallistua järjestön toimintaan häiriökäyttäytymisen osalta. Onko tähän **juridisia perusteita?** Sellaiset kaivattaisiin ohjelmaan oikeusturvan kannalta.

- Ainejärjestöissä päihneiden ongelmakäytöstä koituvia seurauksia tulisi käsitellä **yhteistyössä yliopiston päihdeyhdyshenkilön kanssa**, sillä ainejärjestöissä ei välttämättä ole osaamista arkaluonteisten asioiden käsittelyyn.

Päihdeongelma ja seuraamukset

Arkaluonteisen tiedon käsittely ja luottamuksellisuus

- Luvuissa mainitaan päihdeyhdyshenkilön vastuusta ottaa vastaan päihdehaittailmoitus, jos esim. opiskelija on jouduttu poistamaan opiskelutilanteesta.
  - Kuinka näitä arkaluonteisia **tietoja säilytetään**? Tarvitaanko rekisteri ja rekisteriseloste, jotta tietoja voidaan ylipäätään säilyttää? Kuinka tietoja tilastoidaan? Nämä asiat tulisi ilmaista ohjelmassa selkeämmin. Opiskelijan **oikeusturva eikä tietosuojaa saa vaarantua**.